

Projekt je realizovaný vďaka podpore:

17. apríl 2009

TLAČOVÁ SPRÁVA

Výsledky Hodnotenia samosprávnych opatrení (HSO) v regiónoch SR za obdobie 1. štvrtroka 2009

Centrum pre hospodársky rozvoj (CPHR), prináša výsledky projektu **Hodnotenie samosprávnych opatrení (HSO)**. V rámci projektu sa štvrtročne vyjadrujú ekonomickí analytici, podnikatelia, primátori a starostovia, zástupcovia akademickej obce, stavovských a mimovládnych organizácií k navrhovaným a realizovaným opatreniam samosprávnych inštitúcií na úrovni obcí, miest i krajov. Projekt HSO tak prináša názor odbornej verejnosti na dôležité opatrenia ekonomicko-sociálneho charakteru ovplyvňujúce kvalitu života občanov v jednotlivých regiónoch Slovenska.

Partnerom projektu je **Združenie miest a obcí SR**, realizovaný je vďaka podpore spoločnosti **AJG consulting**, s.r.o., Bratislava, **Municipalia**, a.s., Žilina a **SEWA**, a.s., Bratislava.

Výsledky:

Najvyššie oceneným opatrením za obdobie **január až marec 2009** sa stalo **zorganizovanie verejnej prezentácie mestom Púchov k spôsobu výberu dodávateľa stavebných prác miestneho Kultúrno-vzdelávacieho centra**. Mesto nielenže vybralo dodávateľa stavby najefektívnejším možným spôsobom (aukciou), ale zorganizovalo aj verejnú prezentáciu k jej priebehu, ktorá spočívala v rekapitulácii všetkých postupov verejnej súťaže a priebehu samotnej elektronickej aukcie.

Poradie opatrení od najlepšie k najhoršie hodnoteným:

(pozitívne opatrenia majú plusový rating, negatívne mínusový)

Hodnotenie samosprávnych opatrení	Rating
január – marec 2009	[300, -300]
1. Púchov zorganizoval verejnú prezentáciu k spôsobu výberu dodávateľa stavebných prác	171
2. V Piešťanoch premávajú v MHD už iba nízko podlažné autobusy	165
3. Na bezpečnosť detí v Jelšave dozerajú špeciálne hliadky	153
4. Osvetlenie nebezpečných prechodov pre chodcov v Levoči	146
5. Električku na bratislavskú MHD je možné kúpiť už aj cez internet	135

6. Mesto Prievidza otestovalo pracovníkov mestského úradu	127
7. Žilinský samosprávny kraj sleduje svoje posýpacie autá cez satelit	116
8. Banskobystrický kraj vytvára databázu nehnuteľností pre investorov	97
9. Prešov rieši nedostatok parkovacích miest v meste netradičným spôsobom	79
10. Dlhodobá zmluva s dopravcami o poskytovaní dotácií, Prešovský samosprávny kraj	24
11. Obec platí rodičom motivačný príspevok za to, že sa rozhodnú umiestniť deti v miestnej škole	- 13
12. Poslanci si v Stupave odsúhlasili zvýšenie odmien o 600%	- 95

Druhým najúspešnejším opatrením sa stalo **nasadenie výlučne nízko podlažných autobusov v mestskej hromadnej doprave v Piešťanoch**. Komisia ohodnotila opatrenie ako pozitívny príklad vnímavého, citlivého prístupu mesta k hendikepovanej časti populácie, ktorá tak môže cestovať ľahšie a komfortnejšie. Opatrenie je o to dôležitejšie, že v prípade Piešťan ide o kúpeľné mesto, ktoré navštevuje veľa zdravotne postihnutých ľudí.

Ako **tretie najúspešnejšie opatrenie** prvého štvrťroka 2009 bolo vyhodnotenú **opatrenie z Jelšavy, kde na bezpečnosť detí dohliadajú na vybraných rizikových miestach občianske hliadky**.

Najmenej prínosným opatrením sa stalo **schválenie dodatku k Poriadku odmeňovania zamestnancov mesta, ktorým si poslanci MsZ v Stupave zvýšili od 1. januára 2009 mesačné odmeny o 600%**.

----- Podrobný popis opatrení a vybrané komentáre hodnotiteľov

1. Púchov zorganizoval verejnú prezentáciu k spôsobu výberu dodávateľa stavebných prác

Charakteristika opatrenia:

Mesto Púchov po tom, čo uskutočnilo elektronickú aukciu na výber dodávateľa stavebných prác pre výstavbu Kultúrno-vzdelávacieho centra, zorganizovalo aj verejnú prezentáciu tohto obstarávania. Verejná prezentácia spočívala v rekapitulácii všetkých postupov verejnej súťaže a priebehu samotnej elektronickej aukcie z archívneho záznamu. Prezentácie sa zúčastnili uchádzači, verejnosť, poslanci MsZ a ďalší záujemcovia. Dôvodom, prečo mesto zorganizovalo verejnú prezentáciu bola nielen snaha preukázať verejnosti fakt, že elektronickou akciou získalo ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku, ale aj prezentovať transparentnosť a efektívnosť celého procesu. Verejnú prezentáciu plánuje mesto uskutočňovať aj pri ďalších obstarávaníach elektronickou aukciou.

Komentár

Hodnotiaca komisia označila predmetné opatrenie za mimoriadne prínosné, ako príklad hodný nasledovania. Takýto postup napomáha budovať v komunite transparentné obstarávacie prostredie, z ktorého ťažia všetky zainteresované strany, občania, obec, ale aj dodávatelia.

Podľa **Róberta Kičinu**, riaditeľa Podnikateľskej aliancie Slovenska, transparentnosť a efektívnosť sú najzákladnejšie pravidlá, podľa ktorých by mala verejná správa fungovať, aby nedochádzalo k mrhaniu verejnými zdrojmi so všetkými súvisiacimi negatívnymi dopadmi najmä na morálku spoločnosti.

Rovnako pozitívne hodnotí opatrenie aj **Martin Šuster**, ekonóm Národnej banky Slovenska, podľa ktorého prvým krokom celého postupu bol už samotný výber jednej z najlepších metód na výber dodávateľa. Prezentáciu postupu a výsledkov potom už vníma ako „čerešničku na torte“. Okrem zjavného pochválenia sa za dobrú vec vidí tri prínosy samotnej prezentácie: 1) potenciálni budúci dodávatelia uvidia, že sa používa férová a zároveň konkurenciu podporujúca metóda. To zvyšuje šance, že sa v budúcnosti prihlásia firmy čo vedia ponúknuť výhodné riešenie a že nebudú odradení dodávatelia, ktorí neradi spolupracujú s verejným sektorom „keďže všetko je už dopredu dohodnuté“. 2) prezentácia postupov občanom vytvára tlak aj na budúce garnitúry vo vedení mesta využívať transparentné a efektívne postupy, 3) dobrý príklad môže motivovať aj iné mestá a obce.

2. V Piešťanoch premávajú v MHD už iba nízko podlažné autobusy**Charakteristika opatrenia:**

Piešťany sú prvým mestom na Slovensku, v ktorom sa v mestskej hromadnej doprave jazdí výlučne s nízko podlažnými autobusmi. Zdravotne postihnutým cestujúcim sa tak významne uľahčí preprava v meste.

Výmena vozového parku bola ukončená v januári a v súčasnosti tak v Piešťanoch premáva sedem autobusov tohto typu, z čoho dva sú navyše upravené špeciálne pre ľudí na vozíčku. Do každého takéhoto autobusu sa, okrem ostatných cestujúcich, zmestia štyria až piati vozíčkari.

Komentár

Opatrenie vyvolalo medzi hodnotiacimi odborníkmi iba kladné reakcie, keďže zvyšuje možnosti a komfort cestovania hendikepovaných občanov, či už obyvateľstva mesta alebo jeho návštevníkov. Opatrenie bolo vnímané o to pozitívnejšie, že ide o kúpeľné mesto so zvýšeným počtom invalidných turistov.

Lubica Trubíniová, projektová manažérka iniciatívy Bratislava otvorene si myslí, že vyspelosť demokratickej, občianskej spoločnosti možno, okrem iného posudzovať aj podľa miery zabezpečenia rovnosti všetkých jej členov a absencie diskriminácie akéhokoľvek druhu. Podľa nej je slovenská spoločnosť voči ľuďom so znevýhodnením ešte veľmi necitlivá, a preto každý pozitívny príklad vnímaného, citlivého prístupu spoločnosti k nim je mimoriadne dôležitý, predovšetkým, ak sa realizuje z inštitucionálnej úrovne. Pritom rovnocenné zapojenie týchto ľudí do života znamená pre spoločnosť okrem nesporného etického prínosu aj materiálny úžitok.

Aj podľa názoru **Andreja Jurisa**, riaditeľa pre regulačnú a trhovú stratégiu spoločnosti Západoslovenská energetika, takýto počín vysiela veľmi dôležitý signál do miestnej komunity, že je dôležité pri riešení bežných potrieb (ako napr.

doprava) myslieť aj na ľudí so špeciálnymi potrebami. A to sa týka nielen telesne postihnutých, ale aj iných skupín, ako sú menšiny, slabých žiakov, Rómov atď. Pritom riešenie zahrňujúce potreby aj týchto skupín nemusí byť oveľa náročnejšie ako riešenie pre väčštinovú časť populácie.

3. Na bezpečnosť detí v Jelšave dozerajú špeciálne hliadky

Charakteristika opatrenia:

Mesto Jelšava, v spolupráci so školami a políciou sa rozhodlo zriadiť hliadky, ktorých úlohou je zamedziť bitkám a lúpežným prepadnutiam detí inými, hlavne staršími deťmi. Týchto incidentov totiž neustále pribúdalo, hlavne pred školami a na autobusových zastávkach.

Mesto zapojilo do prevencie ľudí zamestnaných v rámci malých obecných služieb. Každý deň niekoľko hodín ráno a popoludní hliadkujú na rizikových miestach (pred miestnou školou a na troch autobusových zastávkach). Sú označení reflexnými vestami a ich mená majú k dispozícii aj policajti, ak by aj oni náhodou potrebovali pomoc. Od momentu zriadenia hliadok sa situácia značne zlepšila, ustali aj bitky a šarvátky, preto sa mesto rozhodlo, že činnosť občianskych hliadok bude podporovať aj naďalej.

Komentár

Hodnotiaca komisia posúdila opatrenie z Jelšavy ako veľmi pragmatické, navyše obsahujúce občiansko-výchovný moment. Zapája komunitu do riešenia miestnych problémov, ale vysiela aj signál deťom, že dospelí o nich prejavujú záujem.

Podľa **Bohumila Olacha**, šéfredaktora *Obecných novín*, všetko, čo urobí samospráva pre deti treba oceniť, opatrenia na zvýšenie ich bezpečnosti dvojnásobne. Dôležité však je, aby tieto opatrenia boli systémové a teda trvalé, aby ich pri prvom probléme s fungovaním špeciálnych hliadok nezrušili. Kládie však tiež otázku, že ak sa nájdú peniaze pre pracovníkov malých obecných služieb dohliadajúcich na bezpečnosť detí, prečo nie sú peniaze na väčší počet obecných policajtov, ktorý by ako poriadková služba mohli a mali dohliadať na deti? Zároveň konštatuje, že o bezpečnosti občanov miest a obcí sa vo všeobecnosti často hovorí, prieskumy ukazujú, že občania jej zabezpečenie zaraďujú už desiatky rokov medzi tri priority pre verejnú správu, stále však neexistuje komplexný fungujúci systém, ktorý by bezpečnosť garantoval, súčasný systém má veľa dier a slabín a je roztrieštený.

Daniel Klimovský, odborný asistent na *Fakulte verejnej správy Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach* si myslí, že bezpečnosť ako taká patrí medzi základné verejné statky a každý, kto prispieva do verejných rozpočtov, má právo očakávať, že príslušný subjekt (teda napríklad obec alebo štát) sa bude snažiť zabezpečiť čo najvyššiu mieru bezpečnosti v rámci ním spravovaného teritória. Otázkou je to, aké kompetencie majú príslušníci takto zriadených hliadok, no na druhej strane i malé percento zvýšenia miery bezpečnosti je dobrým dôvodom pre to, aby tieto hliadky fungovali aj naďalej. Prirodzene, takáto prevencia musí byť (alebo by aspoň mala byť) doplnená o rôzne vzdelávacie a výchovné aktivity, ktoré majú z dlhodobého hľadiska výraznejší dopad.

4. Osvetlenie nebezpečných prechodov pre chodcov v Levoči

Charakteristika opatrenia:

Mesto Levoča osvieti vo večerných hodinách štyri rizikové priechody pre chodcov ležiace na frekventovanom ťahu 1/18 smerom na Poprad a Prešov. Na úseku platí maximálna povolená rýchlosť 40km/h, nie všetci vodiči ju však rešpektujú, a to najmä vo večerných hodinách a cez víkendy. Hoci za posledné dva roky nedošlo k nehode so žiadnym chodcom, v minulosti sa tu vyskytli smrteľné kolízie.

Komentár

Opatrenie bolo členmi hodnotiacej komisie vnímané ako pomerne jednoduché a účinné, zároveň ale ako potrebné, aby sa predchádzalo kolíziám automobilov s chodcami do chvíle, kým nebude vybudovaný obchvat mesta.

Aj **Daniel Klimovský** vyslovil názor, že ide o správne opatrenie a každá obec by mala mať nielen prehľad o nebezpečných úsekoch na dopravných komunikáciách, ktoré prechádzajú cez jej územie, ale mala by sa tiež snažiť o minimalizáciu rizika spojeného s premávkou na týchto úsekoch. Zohľadňovať by sa však mali tak požiadavky chodcov či cyklistov, ako aj požiadavka zabezpečenia čo najplynulejšej premávky.

Opatrenie ohodnotil ako potrebné aj *analytik a mediátor* **Richard Drutarovský**, avšak podľa neho rieši iba dôsledky a nie príčiny. Pre budúcnosť si musí samospráva uvedomiť, že nerozumné ústupky a neprofesionalita pri územnom plánovaní dopravy z minulosti nutne viedli k ťažko riešiteľnému súčasnému vedeniu tranzitnej dopravy cez územia, ktoré sa vyznačujú značným pohybom peších. Smutné je, že niektoré samosprávy pri územnom plánovaní podobné chyby opakujú aj v súčasnosti.

5. Električku na bratislavskú MHD je možné kúpiť už aj cez internet

Charakteristika opatrenia:

Predplatné cestovné lístky, tzv. električky sa od februára dajú v bratislavskej MHD kúpiť už aj cez internet. Nová služba je zatiaľ v testovacej prevádzke. Na kúpu lístka bude potrebné len pripojenie na internet a vlastníctvo čipovej karty dopravného podniku. Na zakúpenie električky je totiž potrebné jej sériové číslo, ktoré je uvedené na prednej strane karty alebo aj na účtenke od električky.

Dopravný podnik toto riešenie zvolil aj na základe úspechu z predaja cestovného lístka cez sms, ktoré spustil pred časom. Cieľom opatrenia je uľahčiť život pravidelným užívateľom MHD, vlastníkom predplatených lístkov. Tí tvoria až tri štvrtiny z celkového počtu pasažierov.

Komentár

Väčšina odborníkov označila opatrenie za prospešné, ktoré využíva moderné informačné technológie v prospech občanov.

Ján Bucek, *vysokoškolský pedagóg na Katedre humánnej geografie a demogeografie Prírodovedeckej fakulty UK* opatrenie považuje za potešiteľné pokračovanie nasadzovania moderných informačných technológií v bratislavskej MHD, ktoré má význam nielen pre cestujúcich, ale aj pre samotný podnik. DP nasadzuje tieto technológie vo vhodnom čase, pri dostatočnej penetrácii daných

technológií u svojich cestujúcich, čím sa zvýšila šanca úspechu novej služby. Tento krok môže mať dobrý efekt aj na možnosť zredukovať „manuálnu“ obsluhu cestujúcich vo svojich centrách. Napriek tomu je najdôležitejším efektom väčší komfort pre cestujúcich (vrátane tých zo zľavou) v úkonoch potrebných ešte pred nastúpením do vozidiel MHD. Zdá sa, že Bratislavčanom (ale nielen im) odbudne jedno „nervózne“ miesto v ich živote, ktorému sa viac-menej nedalo vyhnúť (ak ste častým užívateľom MHD).

Za výborné považuje opatrenie aj **Silvia Ručinska**, odborná asistentka na *Fakulte verejnej správy Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach*. Podľa nej to, že dopravný podnik ponúka ďalšiu formu platenia za využívanie jeho služby, je prejav marketingovej orientácie poskytovateľa služby a jeho vhodne nastaveného riadenia vzťahu so zákazníkmi, keďže sa opatrenie orientuje na stálych zákazníkov. Toto opatrenie je vhodné vnímať minimálne v dvoch rovinách. Na jednej strane sa poskytovateľ služby snaží o budovanie vzťahu s cestujúcimi, ktorí si nezakladajú na osobnom kontakte pri nákupe mesačného lístka, o skvalitňovanie služieb, o zavádzanie moderných prvkov. Na strane druhej využívaním internetového predaja sa zníži zaťaženosť kamenných predajných miest, ktoré „električky“ predávajú, čím sa pracovníci týchto predajných miest môžu lepšie venovať zákazníkovi, ktorí na internetový predaj neprestúpili. Zároveň sa teda týmto opatrením podporí aj vzťah s neinternetovou skupinou zákazníkov.

6. Mesto Prievidza otestovalo pracovníkov mestského úradu

Charakteristika opatrenia:

Vytipovaných zamestnancov mestského úradu dala otestovať samospráva Prievidze. Testovanie realizovala súkromná spoločnosť a jej cieľom bolo zistiť odbornú úroveň a komunikačné zručnosti pracovníkov mestského úradu. Testovanie prebehlo v dvoch fázach. V prvej, tzv. tajnej fáze, navštevovali niektoré pracoviská mestského úradu dohodnutí návštevníci (občania), ktorí so zamestnancami mestského úradu telefonicky i elektronicky komunikovali, a tak zisťovali ich odborné a komunikačné zručnosti. V druhej fáze zamestnanci už o návštevách občanov, ktorí ich testujú, vedeli.

Celkovo bolo testovaniu podrobených 50 vytipovaných zamestnancov rôznych odborov úradu a klientskeho centra. Výsledky testovania dopadli kladne. Testovanie zo strany mesta nemalo za cieľ šikanovať svojich vlastných zamestnancov, iba získať čo najobjektívnejší obraz o ich správaní a odborných zdatnostiach, aby mali občania mesta čo najkvalitnejší servis.

Komentár

Respondenti ohodnotili predmetné opatrenie ako veľmi správne a potrebné na získanie spätnej väzby o reálnom stave kvality zamestnancov na danom úrade a dôležité pre ďalšie skvalitňovanie ich zručností.

Podľa názoru **Laury Dittel**, riaditeľky *Karpatskej nadácie* ide o vynikajúcu iniciatívu. Keďže pracovníci mestského úradu, ich správanie, prejav a konanie je vizitkou mesta, opatrenie je viac ako namieste. Tým, že preverovanie obsahovalo tzv. tajnú fázu, bola zabezpečená jeho objektívnosť a príležitosť zistiť skutočný stav bez prifarbovania.

Podľa názoru **Mareka Mitošinku**, manažéra spoločnosti *AJG Consulting*, zvyšovanie kvality ľudských zdrojov je jednou z oblastí s najvyšším potenciálom

rozvoja. Je preto veľmi dôležité, ak si konkrétne samosprávy uvedomujú tento potenciál a podnikajú kroky k zlepšovaniu.

7. Žilinský samosprávny kraj sleduje svoje posýpacie autá cez satelit

Charakteristika opatrenia:

Žilinský samosprávny kraj zaviedol sledovanie svojich posýpacích áut prostredníctvom satelitov. Každé auto určené na zimnú údržbu, má namontované zariadenie, ktoré prijíma signál GPS zo satelitov. Zariadenie prijíma signál o svojej polohe a prostredníctvom mobilnej siete ho prenáša do dispečerského strediska, kde sa na mape kraja sleduje pohyb jednotlivých automobilov.

Okrem údajov o polohe automobilu v priestore sa zaznamenávajú aktuálne informácie o spotrebe nafty a predpokladanom zostatku v nádrži, momentálnej rýchlosti alebo informácie, či auto práve radlicou odhrňa sneh, alebo posýpa cestnú komunikáciu.

Táto technická novinka umožňuje zástupcom ŽSK adekvátne reagovať napr. na sťažnosti obyvateľstva na kvalitu údržby ciest, na ktoré v minulosti nevedeli adekvátne reagovať a preukázať pravdivosť tvrdení o vykonaní/nevykonaní údržby na danom úseku.

Systém zároveň zálohuje údaje o jednotlivých trasách a výkonoch na všetkých 150-tich strojoch, ktorými správa ciest ŽSK vykonáva zimnú údržbu v rámci 1500 kilometrov ciest kraja.

Komentár

Opatrenie ohodnotili respondenti ako veľmi dobré využitie informačných technológií v komunálnej praxi, ktoré napomáha zvyšovať kvalitu služieb poskytovaných obcou verejnosti.

Aj **Ján Bucek** hodnotí opatrenie ako veľmi dobrý príklad nasadenia moderných nástrojov technologickej podpory riadenia, ktoré sme doteraz skôr pozorovali v privátnom sektore. Pri dobrom využívaní a vyhodnocovaní získaných informácií to môže, okrem dobrého aktuálneho operatívneho prehľadu (ktorý je pri danej službe dôležitý), poskytnúť aj ďalšie možnosti optimalizácie celého systému zimnej údržby.

8. Banskobystrický kraj vytvára databázu nehnuteľností pre investorov

Charakteristika opatrenia:

Banskobystrický samosprávny kraj (BBSK) chce potenciálnym investorom ponúkať a propagovať všetky nehnuteľnosti vhodné na podnikanie na území kraja. Vypracúva na tento účel databázu podnikateľských nehnuteľností, do ktorej od vlastníkov z verejného i súkromného sektora zozbiera formou dotazníka informácie o zelených plochách, hnedých plochách a komerčných objektoch s rozlohou minimálne 500 štvorcových metrov a o priemyselných zónach, kultúrnych pamiatkach a zariadeniach vhodných na komerčné účely s rozlohou minimálne 250 štvorcových metrov. V dotazníku, ktorý na tento účel vypracoval, vlastníci nehnuteľností uvádzali okrem typu ponúkanej nehnuteľnosti a jej lokalizáciu a tiež informácie o preferovanom type investície, technickej aj dopravnej infraštruktúre nehnuteľnosti a prípadne aj fotodokumentáciu. Vytvorená databáza bude (jún 2009) spracovaná a vydaná na propagačnom CD, v slovenskom aj anglickom jazyku, a bude slúžiť na spoločný marketing územia

kraja a prezentáciu potenciálnym investorom. Okrem toho kraj sprístupní databázu aj systéme GIS.

Komentár

Opatrenie bolo prijaté odborníkmi z hodnotiacej komisie prevažne pozitívne, aj keď časť z nich spochybnila schopnosť samosprávy realizovať ho efektívne.

Podľa **Bohumila Olacha** ide o dobré opatrenie, ktoré by sa malo stať v samospráve samozrejímavým, pretože prináša ľahšiu orientáciu pre investorov, ale je užitočný aj pre samosprávny kraj a jeho pracovníkov, pretože aj oni majú dobrý prehľad o nehnuteľnostiach v kraji, môžu ich ponúkať pre kraj vhodným investorom, a nakoniec - aj samotný samosprávny kraj býva investorom.

Naopak, **Dušan Sloboda**, *analytik Konzervatívneho inštitútu M.R.Štefánika* si myslí, že samospráva by sa mala primárne venovať nehnuteľnostiam, ktoré sama vlastní a spravuje. Verejne prístupná databáza nehnuteľností samosprávy by mohla byť prínosom a v spojitosti s web portálom a GIS portálom by mohla slúžiť ako podklad pre odpredaj prebytočného majetku samosprávy. Keďže aktivita BBSK predstavuje nielen podporu pre potenciálnych investorov ako kupcov, ale i podporu pre súkromných vlastníkov potenciálnych nehnuteľností vhodných na predaj, BBSK sa správa ako realitná kancelária a púšťa sa do plnenia funkcií, ktoré sú priestorom pre subjekty na realitnom trhu. Ak už sa samospráva do takýchto aktivít pustila, nemalo by sa tak diať bez spolupráce – a to i v zmysle finančnej spoluúčasti – tých subjektov na trhu, ktorých sa to týka (realitné kancelárie, vlastníci nehnuteľností zaradovaných do databázy). Navyše, podľa medializovaných informácií, Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO) už podobnú celoslovenskú databázu začala budovať pred tromi rokmi, pričom úradníci BBSK so SARIO zatiaľ nespolupracujú a nevyužívajú databázu, ktorá už bola z peňazí daňovníkov vytvorená. Tento krok je ďalšou ukážkou neefektívneho postupu subjektov verejnej správy, ktoré bez vzájomnej spolupráce zbytočne mrhajú peniazmi daňovníkov na realizáciu podobných aktivít.

9. Prešov rieši nedostatok parkovacích miest v meste netradičným spôsobom

Charakteristika opatrenia:

Mesto Prešov ponúklo občanom možnosť, aby si v prípade záujmu na nevyužívaných plochách patriacich mestu vybudovali vyhradené parkoviská pre svoje automobily. Opatrenie má pomôcť zmierniť nedostatok parkovacích miest v meste. Podstata opatrenia spočíva v tom, že občan si zaplatí náklady na výstavbu konkrétneho parkovacieho miesta (cca 800 €) s tým, že pozemok bude mať v dlhodobom prenájme. Mesto doposiaľ vytypovalo 12 lokalít, ich zoznam je umiestnený na internetovej stránke mesta a je zároveň k nahliadnutiu na oddelení dopravy, energetiky a životného prostredia. Ak majú vodiči vo svojom okolí lokalitu, ktorá by bola vhodná na vyhradené parkovisko, môžu to oznámiť na uvedenom oddelení.

Hlavnými výhodami takto vybudovaných parkovísk sú každodenná istota voľného miesta, komfort, bezpečie, ako aj možnosť inštalácie blokovacieho zariadenia. Podľa primátora mesta však táto aktivita neznamená, že mesto sa vzdáva zámeru vybudovať parkovacie domy. Keďže však ide o pomerne vysoké

finančné náklady a čas, kým sa do tohto projektu rozhodnú vstúpiť súkromní investori, mesto sa rozhodlo zatiaľ riešiť problém uvedeným náhradným spôsobom.

Komentár

Respondenti vnímali predmetné opatrenie ako netradičné, ale pomerne polemické, ktoré síce môže pomôcť riešiť situáciu s parkovaním, ale uberie na zeleni a zúži priestor na iné sídliskové aktivity.

Podľa **Vladimíra Pirošíka**, advokáta, spolupracovníka TIS a poslanca MsZ v Banskej Bystrici, Slovensko čelí v posledných rokoch enormnému rozvoju individuálnej automobilovej dopravy (IAD). Tento fakt má negatívny vplyv najmä na stredné veľké a veľké mestá na Slovensku. Nedostatok parkovacích miest je však len jedným z nežiaducich prejavov. Dôležitejším, a hlavne nebezpečnejším, je rozpad sociálnych štruktúr (pretrhnutie tradície vzájomného stretávania sa v rámci komunity) a v neposlednom rade nežiaduce environmentálne dopady. Manažmenty úradov veľkých slovenských samospráv považujú „riešenie“ boomeru IAD za jednu zo svojich priorít. Nečudo, sú pod veľkým tlakom šóférov - voličov. Vzhľadom na fakt, že držiteľmi motorových vozidiel sú skôr solventnejší obyvatelia, množiace sa spory „parkoviská vs. zeleň“ sa na 90% končia v prospech parkovísk. Volení samosprávni funkcionári, manažmenty mestských úradov, ale najmä šóféri by si však mali uvedomiť, že zabezpečovanie parkovania nie je zákonnou povinnosťou samospráv. Na rozdiel od explicitnej zákonnej povinnosti obcí a miest udržiavať verejnú zeleň a chrániť životné prostredie. Neexistuje nič ako právo vlastníka motorového vozidla parkovať na obecnom pozemku, a už vôbec nie na pár krokov od svojho bydliska.

Vladimír Benč, analytik Spoločnosti pre zahraničnú politiku, Prešov, si myslí, že v niektorých lokalitách (na okraji mesta, v industriálnych zónach) to môže byť riešením kritickej situácie s parkovaním, avšak systémové riešenie to nie je. Obáva sa, že to spustí vlnu ďalšej komercializácie parkovania v Prešove, s ktorou sú už v súčasnosti veľké problémy. Taktiež vidí veľké riziká z dôvodu záberu verejnej zelene a urbanistického riešenia. Pritom existujú veľké rezervy vo využívaní existujúcich možností, napr. parkovanie v rámci objektov škôl po ukončení vyučovacieho procesu, napr. od 15.00 – 7.30 hod.

10. Dlhodobá zmluva s dopravcami o poskytovaní dotácií, Prešovský samosprávny kraj

Charakteristika opatrenia:

Poslanci Prešovského samosprávneho kraja rozhodli, že s dopravcami uzavrú dlhodobú zmluvu o poskytovaní dotácií vo verejnom záujme. Zmluva by mala fungovať nasledovne: Samosprávny kraj si na dobu niekoľkých rokov od dopravcov objedná objem poskytnutých služieb v kilometroch. Ten sa vynásobí cenou za jeden kilometer, a výsledkom bude výška dotácie. Podľa poslancov pravicového klubu krajského zastupiteľstva by mala zmluva do systému dotovania dopravcov vniesť jasné pravidlá. Nový systém by navyše mal zastaviť neustále narastanie strát dopravcov a zvýšiť efektivitu ich hospodárenia. Oproti doterajšiemu systému by už dopravcovia nemohli žiadať dotácie na pokrytie zvýšených nákladov (napr. ceny nafty, servis a pod.), ale museli by vyžiť z udelenej dotácie. Doba platnosti zmluvy bola stanovená na 10 rokov, aby mali prepravcovia istotu zabezpečeného hospodárenia na dlhšiu dobu.

Komentár

Opatrenie vnímala hodnotiaca komisia nejednoznačne. Na jednej strane uzavretie dlhodobej zmluvy považujú za stabilizujúci prvok, na strane druhej dojednanie objemu služieb v prejazdených kilometroch nemusí zabezpečiť motiváciu dopravcov k tomu, aby sa cieľom stala spokojnosť cestujúcich.

Podľa **Mareka Mitošinku**, primárnou otázkou v tomto prípade je, ako sa vypočítava a negociuje cena za jeden kilometer výkonu vo verejnom záujme, čo je kľúčové pri akejkoľvek cenotvorbe pri poskytovaní dotácií na poskytovanie služieb vo verejnom záujme. Dlhodobé zmluvy, majú tendenciu konzervovať prostredie, eliminovať vstup na trh, znižovať inovatívny potenciál služieb a efektivitu poskytovaných služieb.

Juraj Nemec, profesor na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici vyslovil názor, že každá verejná služba má z titulu svojej ekonomicko-technickej podstaty vhodný čas, kedy by spôsob jej poskytovania mal byť znovu testovaný. Pre túto službu sa mu preto 10 rokov zdá byť prídlhý interval.

11. Obec platí rodičom motivačný príspevok za to, že sa rozhodnú umiestniť deti v miestnej škole

Charakteristika opatrenia:

Obec Malatiná vypláca rodičom, ktorí umiestnia svoje deti do miestnej školy motivačný príspevok 100 €, aby tak podporila jej návštevnosť. Peniaze vypláca nielen rodičom prvákov z obce, ale aj rodičom detí z okolitých obcí, ktorí sa rozhodnú umiestniť svojho potomka do malatinskej školy. V takomto prípade je dokonca jedno, do ktorej triedy žiak nastúpi, môže ísť aj o vyšší ročník. Finančný príspevok dáva Malatín aj rodinám, ktoré sa tam nasťahujú a ich ratolesť začne navštevovať miestnu školu. Peňažnú čiastku samospráva nevypláca hneď po zápise, ale až po začatí nového školského roka a nástupe dieťaťa do školy. Za 30 € kúpi pre konkrétneho žiaka školské pomôcky, zvyšné peniaze vyplatí rodičom v hotovosti.

Komentár

Opatrenie bolo vnímané členmi hodnotiacej komisie, až na výnimky, negatívne. Väčšina hodnotiacich si myslí, že ide o neefektívne vynaložené prostriedky, ktoré sú primárne určené na iný účel a tiež, že priame dotácie na účasť iba zvyšujú náklady na prevádzku takejto obecnej školy.

Podľa **Dušana Slobodu**, situáciu, kedy obec Malatiná ako zriaďovateľ školy platí z obecných peňazí tzv. motivačný príspevok svojim vybraným obyvateľom (rodičom prvákov), resp. dokonca i obyvateľom iných obcí (rodičom z inej obce, ktorí zapíšu svoje dieťa do malatinskej školy), nemožno pomenovať inak, ako uplácanie z verejných zdrojov. Ide o ďalšie potvrdenie toho, že neuskutočnenie komunálnej reformy (združovanie obcí) plodí ďalšie a ďalšie zbytočné výdavky z verejných zdrojov – mrhajú sa teda peniaze nás, daňovníkov. Namiesto toho, aby sa niekoľko menších obcí združilo do väčšieho a efektívnejšieho celku, namiesto toho, aby sa niekoľko menších škôl zlúčilo do väčších škôl s výslednou vyššou úsporou nákladov a možnou vyššou kvalitou ponúkaného vzdelávania, sme svedkami súperenia malých obcí medzi sebou o daňové výnosy, ktoré významnou mierou závisia i od počtu žiakov miestnej školy.

Namiesto uplácania rodičov by zriaďovateľ mohol dané zdroje vynaložiť iným spôsobom, ktorým by mohol docieľiť želaný stav – teda vyšší počet žiakov – a to napríklad smerovaním financií priamo do školy, na zlepšenie kvality vzdelávania, či už do vyučovacieho procesu (pomôcky, inovatívne metódy), do voľnočasových aktivít žiakov alebo zvýšením finančného ohodnotenia pre učiteľov. Kvalitnejšia škola by sa pre rodičov automaticky mohla stať zaujímavejšia i bez uplácania obcou, slobodne by si ju mohli vybrať pre svoje dieťa po porovnávaní kvality miestnej školy s ostatnými školami v okolí.

Podľa **Eugena Jurzycu**, riaditeľa INEKO, je možné, že obce takto súťažia o štátnu dotáciu. Znamenalo by to, že peniaze, ktoré spoločnosť určuje na výchovu a vzdelávanie čiastočne skončia u rodičov a budú použité na iné účely, než sme chceli.

12. Poslanci si v Stupave odsúhlasili zvýšenie odmien o 600%

Charakteristika opatrenia:

Poslanci mestského zastupiteľstva schválili s účinnosťou od 1. januára 2009 dodatok k Poriadku odmeňovania zamestnancov mesta a jeho volených predstaviteľov, ktorým si zvýšili mesačné odmeny o 600%. Kým predtým bola výška odmeny poslanca mestského zastupiteľstva na úrovni 49,79 € (1 500 Sk), teraz je to 298,75€ (9 000 Sk). Primátor obhajoval v médiách zvýšenie odmien tým, že sa tak stalo ešte predtým, než sa začalo v komunálnej sfére uvažovať o úsporných opatreniach.

Komentár

Opatrenie bolo respondentmi vnímané prevažne negatívne, a to nie pre samotný fakt zvýšenia odmien, ale pre jeho neúmernosť, ako aj nevhodné načasovanie (blížiaci sa kríza, a teda zníženie príjmov mesta, bolo zrejmé už v čase schválenia predmetného dodatku).

Podľa **Jozefa Čavojsa**, redaktora denníka SME ide o absolútnu nehoráznosť. Tí ľudia by si mali uvedomiť, že do funkcie poslanca išli dobrovoľne a teda vedomí si toho, že to nebude ich zárobková činnosť. Odmeny v samospráve vôbec sú, podľa jeho názoru, absolútne neupravené a jedným z najčastejších prípadov neopodstatnenej voľnosti v rozhodovaní. Kladie otázku, že ak sa mestský rozpočet má stať zdrojom ich príjmu, čo robí hlavný kontrolór mesta a či by táto funkcia v celoslovenskom meradle nemala mať oveľa lepšie právne postavenie?

Richard Drutarovský vyjadril názor, že odmeny poslancov budú kontroverznou témou až dotedy, pokiaľ budú mať voliči pocit, že politika nedostatočne reaguje na ich praktické potreby a zastupiteľská demokracia slúži skôr na presadzovanie osobných záujmov politikov. Obhajoba primátora svedčí o tom, že ani on nedokáže vysvetliť voličom, za čo vlastne sú z peňazí daňových poplatníkov poslanci platení.

Poznámka:

Členovia hodnotiacej komisie sa zúčastňujú hodnotenia v rámci tohto projektu bez nároku na odmenu. Jednotlivé hodnotenia majú charakter osobného postoja a nemusia zodpovedať názorovej línii CPHR alebo organizácie, v ktorej pôsobia.

Členovia hodnotiacej komisie, ktorí hodnotili opatrenia monitorované v 1. štvrtroku 2009

Vladimír Benč, analytik, Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku, Prešov
Ján Bucek, vysokoškolský pedagóg, Prírodovedecká fakulta UK, Katedra humánnej geografie a demogeografie

Jozef Čavojec, redaktor denníka SME, Bratislava

Laura Dittel, riaditeľka, Karpatská nadácia, Košice

Richard Drutarovský, analytik, mediátor, Prešov

Juraj Fekete, riaditeľ, **Peter Dóka**, Regionálne poradenské a informačné centrum, Dunajská Streda

Juraj Gallo, ekonóm, Mestský úrad Žiar nad Hronom

Andrej Juris, riaditeľ pre regulačnú a trhovú stratégiu, Západoslovenská energetika, a.s., Bratislava

Eugen Jurzyca, riaditeľ, Inštitút INEKO, Bratislava

Róbert Kičina, riaditeľ, Podnikateľská aliancia Slovenska, Bratislava

Daniel Klimovský, odborný asistent, Fakulta verejnej správy Univerzity P. J. Šafárika, Košice

Vojtech Koleják, lekár, Nemocnica s poliklinikou, Trstená

Juraj Mesík, Nadácia Ekopolis, Banská Bystrica (momentálne Svetová Banka, USA)

Marek Mitošinka, manažér, AJG Consulting, s.r.o., Bratislava

Juraj Nemec, profesor, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

Bohumil Olach, šéfredaktor, Obecné noviny, Bratislava

Vladimír Pirošík, advokát, spolupracovník TIS, poslanec MsZ v Banskej Bystrici

Silvia Ručinská, odborná asistentka, Fakulta verejnej správy Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, Košice

Dušan Sloboda, analytik, Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika, Bratislava

Martin Šuster, ekonóm, Národná Banka Slovenska, Bratislava

Ľubica Trubíniová, projektová manažérka iniciatívy „Bratislava otvorene“

Ľuboš Vagač, riaditeľ, Centrum pre hospodársky rozvoj, Bratislava

Eduard Vokál, primátor, Lipany

Zuzana Wienk, riaditeľka, Aliancia Fair-play, Bratislava

Daniela Zemanovičová, podpredsedníčka, Protimonopolný úrad, Bratislava